

ΑΔΙΔΑΚΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ Αριστοτέλους Ρητορική, Α' 1-2

(έκδ. του R. Kassel) Η σχέση ρητορικής και διαλεκτικής

Ἡ ρητορική ἐστὶν ἀντίστροφος τῇ διαλεκτικῇ· ἀμφότεραι γὰρ περὶ τοιούτων τινῶν εἰσὶν ἅ κοινὰ τρόπον τινὰ ἀπάντων ἐστὶ γνωρίζειν καὶ οὐδεμιᾶς ἐπιστήμης ἀφωρισμένης· διὸ καὶ πάντες τρόπον τινὰ μετέχουσιν ἀμφοῖν· πάντες γὰρ μέχρι τινὸς καὶ ἐξετάζειν καὶ ὑπέχειν λόγον καὶ ἀπολογεῖσθαι καὶ κατηγορεῖν ἐγχειροῦσιν. τῶν μὲν οὖν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῇ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως· ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται, δῆλον ὅτι εἴη ἂν αὐτὰ καὶ ὁδῶ ποιεῖν· δι' ὃ γὰρ ἐπιτυχάνουσιν οἱ τε διὰ συνήθειαν καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ αὐτομάτου τὴν αἰτίαν θεωρεῖν ἐνδέχεται, τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι.

Γ1. Να γράψετε στο τετράδιό σας τη μετάφραση του κειμένου. (Μονάδες 20)

Ἡ ρητορική βρίσκεται σε αναλογική σχέση (εἶναι ανάλογη) με τη διαλεκτική: και οι δυο τους ασχολούνται (σχετίζονται) με θέματα που, κατά κάποιο τρόπο, αποτελούν μέρος των γνώσεων όλων (των ανθρώπων) / είναι δυνατόν να τα γνωρίζουν όλοι (οι άνθρωποι) και δεν ανήκουν στο περιεχόμενο μιας συγκεκριμένης ειδικής (διακριτής) επιστήμης. Γι αυτό και όλοι λίγο πολύ (κατά κάποιο τρόπο), οι άνθρωποι ασκούν και τη μία και την άλλη. Όλοι, πράγματι, ως έναν

βαθμό, οι άνθρωποι δοκιμάζουν και να κριτικάρουν ή να υποστηρίξουν ένα επιχείρημα και να απολογηθούν (υπερασπιστούν τον εαυτό τους) και να γίνουν κατήγοροι. Από τους περισσότερους ανθρώπους άλλοι τα κάνουν αυτά στην τύχη και άλλοι από μια συνήθεια (ικανότητα) που την απέκτησαν με άσκηση. Από τη στιγμή όμως που και οι δύο αυτοί τρόποι είναι δυνατοί, είναι φανερό ότι τα πράγματα αυτά μπορεί κάποιος να τα κάνει (αυτά μπορούν να γίνουν) και με την εφαρμογή μιας (ορισμένης) μεθόδου. Για το ότι, λοιπόν, κάποιος το πετυχαίνει ενεργώντας από συνήθεια και άλλοι ενεργώντας στην τύχη, μπορούμε, πράγματι, να ψάξουμε την αιτία· όλοι τότε θα βρεθούμε σύμφωνοι ότι αυτού του είδους η σκέψη (διερεύνηση) είναι, στην πραγματικότητα, το έργο μιας τέχνης.

Γ2.α. Να γράψετε στο τετράδιό σας τον τύπο που ζητείται για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις: ἀφωρισμένης: το τρίτο πρόσωπο ενικού αριθμού στην οριστική του παθητικού αορίστου **ἀφωρίσθη, ὑπέχειν:** το δεύτερο πρόσωπο ενικού αριθμού στην προστακτική του αορίστου β' στην ίδια φωνή **ὑπόσχες, πολλῶν:** τη δοτική πληθυντικού αριθμού του θηλυκού γένους στον υπερθετικό βαθμό **πλείσταις, δρῶσιν :** τη γενική πληθυντικού αριθμού του αρσενικού γένους της μετοχής ενεστώτα στην ίδια φωνή **δρῶντων (μονάδες 4)**

Γ2.β. «τὸ δὲ τοιοῦτον ἤδη πάντες ἂν ὁμολογήσαιεν τέχνης ἔργον εἶναι»: Να μεταφέρετε όλους τους κλιτούς τύπους της πρότασης στον άλλον αριθμό: **τά δὲ τοιαῦτα ἤδη πᾶς ἂν ὁμολογήσαι/σειε(ν) τεχνῶν ἔργα εἶναι (μονάδες 6)**

Γ3.α. Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους παρακάτω τύπους: τῇ διαλεκτικῇ: **δοτική αντικειμενική ως ετερόπτωτος ονοματικός προσδιορισμός στο επίθετο αντίστροφος, ἐξετάζειν: αντικείμενο και τελικό απαρέμφατο στο ρ. απόπειρας ἐγχειροῦσι, θεωρεῖν: υποκείμενο στο απρόσωπο ρ. ἐνδέχεται και τελικό απαρέμφατο, ἔργον, κατηγορούμενο στο υποκείμενο τοιοῦτον μέσω του συνδετικού ρηματικού τύπου εἶναι (μονάδες 6)**

Γ3.β. «Ἐπεὶ δ' ἀμφοτέρως ἐνδέχεται»: Να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1) και να αιτιολογήσετε τον τρόπο εκφοράς της (μονάδα 1): **δευτερεύουσα επιρρηματική αιτιολογική πρόταση (διότι υπάρχει ἄλλη κύρια στην περίοδο), εκφορά Οριστική ἐνδέχεται: πραγματικό**

Γ3.γ. «Τῶν μὲν πολλῶν οἱ μὲν εἰκῆ ταῦτα δρῶσιν, οἱ δὲ διὰ συνήθειαν ἀπὸ ἕξεως»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά τους υπογραμμισμένους όρους. **Τῶν μὲν πολλῶν: γενική διαιρετική στο οἱ μὲν, εἰκῆ: δοτική του τρόπου ως**

επιρρηματικός προσδιορισμός στο δρῶσιν, ταῦτα: σύστοιχο
αντικείμενο στο δρῶσιν, διὰ συνήθειαν: εμπρόθετος
επιρρηματικός της αιτίας στο δρῶσιν (μονάδες 4)